Total No. of Printed Pages—4

1 SEM FYUGP GECZOO1

2025

(November)

ZOOLOGY

(Generic Elective Course)

Paper : GECZOO1

(Natural Resources Management)

Full Marks : 60 (80 for 2023 Batch)

Time : 2 hours (3 hours for 2023 Batch)

The figures in the margin indicate full marks for the questions

1. খালী ঠাইবোৰ পূৰণ কৰা : 1×5=5

Fill in the blanks :

(a) মাটিৰ উৰ্বৰতা আৰু গঠন হেৰুৱাৰ প্ৰক্ৰিয়াটোক _____ বুলি জনা যায়।

The process of loss of soil fertility and structure is known as _____.

(b) জৈৱ বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণৰ লক্ষ্যৰে কৰা আন্তৰ্জাতিক চুক্তিখনক _____ বুলি কোৱা হয়।

The international agreement aimed at conserving biodiversity is called _____.

(c) প্ৰকল্প এটা আৰম্ভ হোৱাৰ আগতে পৰিৱেশৰ ওপৰত ইয়াৰ প্ৰভাৱৰ মূল্যায়ন কৰা পদ্ধতিটোক _____ বোলা হয়।

The method of assessing the impact of a project on the environment before it begins is called _____.

(d) মানুহৰ কাৰ্যকলাপৰ ফলত সেউজগৃহ গেছ বিশেষকৈ কাৰ্বন ডাই-অক্সাইড নিৰ্গত হোৱাক _____ ফুটপ্ৰিণ্ট বোলা হয়।
The release of greenhouse gases, especially carbon dioxide, due to human activities is called _____ footprint.

(e) প্ৰাকৃতিকভাৱে পুনৰ পৰিকল্পনা কৰিব পৰা সম্পদক _____ বোলা হয়।
Resources that can be naturally replenished are called _____.

2. পাৰ্থক্য লিখা (যি কোনো **দুটা**) : 2×2=4
Differentiate between (any *two*) :

(a) নৱীকৰণযোগ্য সম্পদ আৰু অনৱীকৰণযোগ্য সম্পদ
Renewable resource and Non-renewable resource

(b) *স্ব-স্থানিক* সংৰক্ষণ আৰু *বহিঃ-স্থানিক* সংৰক্ষণ
In-situ conservation and *Ex-situ* conservation

(c) মাটিৰ অৱক্ষয় আৰু মাটি ব্যৱস্থাপনা
Soil degradation and Soil management

3. চমু টোকা লিখা (যি কোনো **তিনিটা**) : 3×3=9
Write short notes on (any *three*) :

(a) জলাশয় আৰু ইয়াৰ তাৎপৰ্য
Wetlands and their significance

(b) জৈৱ বৈচিত্ৰ্যৰ প্ৰকাৰ
Types of biodiversity

(c) পৰিৱেশ প্ৰভাৱ মূল্যায়ন
Environment impact assessment

(d) আৱৰ্জনা ব্যৱস্থাপনা কৌশল
Waste management strategies

4. (a) মাটিৰ অৱক্ষয়ৰ কাৰণ আৰু প্ৰভাৱ, আৰু ইয়াৰ প্ৰতিৰোধৰ ব্যৱস্থাৰ বিষয়ে বৰ্ণনা কৰা। 12
Describe the causes and effects of soil degradation, and measures for its prevention.

অথবা / Or

(b) সাগৰীয় আৰু মোহনা জলসম্পদৰ বহনক্ষম ব্যৱহাৰৰ ওপৰত এটা বিশদ টোকা লিখা। 12
Write a detailed note on the sustainable utilization of marine and estuarine water resources.

5. (a) জৈৱ বৈচিত্ৰ্য-সম্পৰ্কীয় চুক্তি (CBD)ৰ উদ্দেশ্য, নীতি আৰু তাৎপৰ্য ব্যাখ্যা কৰা। 10
Explain the objectives, principles and significance of the Convention on Biological Diversity (CBD).

অথবা / Or

(b) জৈৱ বৈচিত্ৰ্যৰ তাৎপৰ্য আৰু ইয়াৰ সংৰক্ষণৰ প্ৰয়োজনীয়তাৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা। 10
Discuss the significance of biodiversity and the need for its conservation.

6. (a) সম্পদ ব্যৱস্থাপনাত অংশগ্ৰহণমূলক সম্পদ মূল্যায়নৰ ভূমিকা আৰু প্ৰক্ৰিয়াৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা। 10
Discuss the role and process of participatory resource appraisal in resource management.

অথবা / *Or*

(*b*) স্থানীয় জনগোষ্ঠীসমূহে প্ৰাকৃতিক সম্পদসমূহ পৰিচালনা কৰাত কেনেদৰে সহায় কৰিব পাৰে তাৰ ওপৰত এটা টোকা লিখা। 10

Write a note on how local communities can help to manage natural resources.

7. (*a*) সম্পদ ব্যৱস্থাপনা আৰু সংৰক্ষণৰ ক্ষেত্ৰত ৰাষ্ট্ৰীয় আৰু আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় প্ৰচেষ্টাসমূহৰ বৰ্ণনা কৰা। 10

Describe the national and international efforts in resource management and conservation.

অথবা / *Or*

(*b*) কাৰ্বন ফুটপ্ৰিণ্টৰ বিশেষ উল্লেখ কৰি পৰিৱেশ ফুটপ্ৰিণ্টৰ বিষয়ে ব্যাখ্যা কৰা। 10

Explain the ecological footprint with special reference to the carbon footprint.

(Additional 20 marks for 2023 Batch)

8. চমু টোকা লিখা (যি কোনো চাৰিটা) : 5×4=20

Write short notes on (any *four*) :

(*a*) জি. আই. এছ. / GIS

(*b*) সম্পদ হিচাপৰক্ষণ / Resource Accounting

(*c*) জলসম্পদৰ আশংকা
Threats in Water Resources

(*d*) জৈৱসংশোধনী / Bioprospecting

(*e*) উত্তৰ-পূব ভাৰতৰ প্ৰাকৃতিক সম্পদ
Natural Resources of North-East India

★ ★ ★

Total No. of Printed Pages—4

1 SEM FYUGP GECHIS1

2025

(November)

HISTORY

(Generic Elective Course)

Paper : GECHIS1

(Introduction to Culture and Heritage of Ancient India)

Full Marks : 60 (80 for 2023 Batch)

Time : 2 hours (3 hours for 2023 Batch)

The figures in the margin indicate full marks for the questions

1. এটা শব্দ/এটা বাক্যত তলৰ প্ৰশ্নবোৰৰ প্ৰতিটোৰ উত্তৰ দিয়া : 1×6=6

Answer the following questions in *one* word or in *one* sentence each :

(a) চাৰি বেদৰ নাম লিখা।

Write the names of the four Vedas.

(b) 'জাতক' কি?

What is 'Jataka'?

(c) 'হেন'থেইজিম' কি?

What is 'Henotheism'?

(d) কাৰ ৰাজত্বকালত দ্বিতীয় বৌদ্ধ পৰিষদ অনুষ্ঠিত হৈছিল?

During whose reign was the Second Buddhist Council held?

(e) অমৰাৱতীৰ প্ৰাচীন নাম কি আছিল?

What was the ancient name of Amravati?

(f) কোনখন তামিল গ্ৰন্থক 'তামিল ভূমিৰ বাইবেল' বুলি জনা যায়?

Which Tamil text is known as the 'Bible of the Tamil Land'?

2. তলত দিয়াবোৰৰ চমু টোকা লিখা (যি কোনো **তিনিটা**) : 4×3=12

Write short notes on any *three* of the following :

(a) স্মৃতিসমূহ

Smritis

(b) বুদ্ধ সংঘ

Buddha Sangha

(c) স্তূপসমূহ

Stupas

(d) ইলোৰাৰ ভিত্তিচিত্ৰ (মুৰেল পেইণ্টিং)

Mural Paintings of Ellora

(e) মাধৱৰ উপনিষদ দৰ্শন

Upanishadic Philosophy of Madhava

3. তলৰ যি কোনো **তিনিটাৰ** ওপৰত লিখা : 14×3=42

Write on any *three* of the following :

(a) প্ৰাচীন ভাৰতৰ সংস্কৃত সাহিত্য

Sanskrit literature in ancient India

(b) জৈন ধৰ্মৰ ধৰ্মীয় নীতিসমূহ

Religious principles of Jainism

(c) প্ৰাচীন ভাৰতৰ শিলত কটা স্থাপত্যৰ বিৱৰণ

Description of rock-cut architecture of ancient India

(d) তামিল সাহিত্য

Tamil literature

(e) মন্দিৰ স্থাপত্যৰ নাগাৰা শৈলী

Nagara style of temple architecture

(Additional 20 marks for 2023 Batch)

4. তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ দিয়া (যি কোনো দুটা) : 10×2=20

Answer the following questions (any *two*) :

(a) পালি আৰু প্ৰাকৃত সাহিত্যৰ ওপৰত আলোচনা কৰা।

Discuss about the Pali and Prakrit literature.

(b) ভাৰতীয় দৰ্শনৰ আস্তিকা ব্যৱস্থা কি কি? যি কোনো দুটা আস্তিকা ব্যৱস্থাৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।

What are the Astika systems of Indian Philosophy? Discuss about any two Astika systems.

(c) মথুৰা ভাস্কৰ্য শিল্পৰ ওপৰত এটা চমু টোকা লিখা।

Write a brief note on Mathura Sculptural Art.

(d) ভাৰতৰ যি কোনো এখন মহাকাব্যৰ ওপৰত এটা টোকা লিখা।

Write a note on any one epic literature of India.

★★★

Total No. of Printed Pages—8

1 SEM FYUGP GECEDN1 (A/B)

2025

(November)

EDUCATION

(Generic Elective Course)

Paper : GECEDN1

Full Marks : 60 (80 for 2023 Batch)

Time : 2 hours (3 hours for 2023 Batch)

The figures in the margin indicate full marks for the questions

Paper : GECEDN1 (A)

(Introduction to Education)

1. তলৰ প্ৰশ্নবোৰৰ উত্তৰ দিয়া : 1×6=6

Answer the following questions :

(a) শিক্ষাৰ এটা প্ৰকৃতি উল্লেখ কৰা।

Mention one nature of education.

(b) UNESCOৰ এটা উদ্দেশ্য উল্লেখ কৰা।

Mention one objective of UNESCO.

(c) ভাৰতৰ প্ৰাক্-প্ৰাথমিক শিক্ষাৰ এটা লক্ষ্য উল্লেখ কৰা।

Mention one aim of pre-primary education in India.

(d) সহ-পাঠ্যক্ৰমিক কাৰ্যাৱলীৰ এটা উদাহৰণ লিখা।

Write one example of co-curricular activities.

(e) শিক্ষাৰ গণতান্ত্ৰিক লক্ষ্যৰ এটা গুণ লিখা।

Write one merit of democratic aim of education.

(f) শিক্ষাৰ মাধ্যম হিচাপে ইণ্টাৰনেটৰ এটা ব্যৱহাৰ লিখা।

Write one use of Internet as an agency of education.

2. তলত দিয়াবোৰৰ ওপৰত চমু টোকা লিখা : 3×4=12

Write short notes on the following :

(a) আনুষ্ঠানিক আৰু অনানুষ্ঠানিক শিক্ষাৰ মাজৰ চাৰিটা পাৰ্থক্য

Four differences between formal and non-formal education

(b) ঘৰখন বা পৰিয়ালৰ শিক্ষামূলক কাৰ্যাৱলী

Educational functions of home or family

(c) ভাৰতবৰ্ষৰ উচ্চশিক্ষাৰ চাৰিটা লক্ষ্য

Four aims of higher education in India

(d) সহ-পাঠ্যক্ৰমিক কাৰ্যাৱলীৰ গুৰুত্ব

Importance of co-curricular activities

3. শিক্ষাৰ অৰ্থ লিখা। মূল্যবোধৰ বিকাশ সাধনৰ বাবে শিক্ষাৰ কাৰ্যসমূহ বৰ্ণনা কৰা। 3+7=10

Write the meaning of education. Describe the various functions of education towards development of values.

অথবা / Or

শিক্ষাৰ ব্যক্তিকেন্দ্ৰিক আৰু সমাজকেন্দ্ৰিক লক্ষ্য ব্যাখ্যা কৰা। 5+5=10

Explain individual and social aims of education.

4. শিক্ষাৰ মাধ্যম হিচাপে শৈক্ষিক অনুষ্ঠান আৰু জনসংযোগ মাধ্যমৰ ভূমিকা ব্যাখ্যা কৰা। 5+5=10

Explain the role of educational institution and mass media as agencies of education.

5. ভাৰতবৰ্ষৰ মাধ্যমিক শিক্ষাৰ সংগঠন আৰু লক্ষ্যসমূহ লিখা। 5+6=11

Write the structure and aims of secondary education in India.

6. পাঠ্যক্ৰম কি? পাঠ্যক্ৰমৰ প্ৰকৃতি আৰু গুৰুত্ব বৰ্ণনা কৰা। 3+(4+4)=11

What is curriculum? Describe the nature and significance of curriculum.

অথবা / *Or*

পৰিমাপণ কি? পৰিমাপণ আৰু মূল্যায়নৰ মাজৰ পাৰ্থক্যসমূহ লিখা। 4+7=11

What is measurement? Write the differences between measurement and evaluation.

(২০২৩ বৰ্ষৰ শিক্ষাৰ্থীৰ বাবে অতিৰিক্ত ২০ নম্বৰ)

(Additional 20 marks for 2023 batch)

7. তলৰ প্ৰশ্নবোৰৰ উত্তৰ দিয়া : 5×4=20

Answer the following questions :

(a) শিক্ষাৰ গণতান্ত্ৰিক লক্ষ্যৰ বিষয়ে লিখা।

Write about the democratic aim of education.

(b) ব্যক্তিৰ বাবে শিক্ষাৰ বিভিন্ন কাৰ্যসমূহ বৰ্ণনা কৰা।

Describe the various functions of education towards individual.

(c) শিক্ষাত ইন্টাৰনেটৰ ভূমিকা সম্পৰ্কে লিখা।

Write the role of Internet in education.

(d) সহ-পাঠ্যক্ৰমিক কাৰ্যাৱলীৰ প্ৰকাৰসমূহ লিখা।

Write the types of co-curricular activities.

Paper : GECEDN1 (B)

(Educational Psychology)

1. তলৰ প্ৰশ্নবোৰৰ উত্তৰ দিয়া : 1×8=8

Answer the following questions :

(a) মনোবিশ্লেষণ তত্ত্ব কোনে আগবঢ়াইছিল?

Who gave the psycho-analysis theory?

(b) পৰ্যবেক্ষণ পদ্ধতিৰ এটা গুণ উল্লেখ কৰা।

Mention one merit of observation method.

(c) বৃদ্ধি আৰু বিকাশত প্ৰভাৱ পেলোৱা এটা উপাদান উল্লেখ কৰা।

Mention one factor influencing growth and development.

(d) আচৰণজনিত সমস্যাৰ এটা কাৰণ লিখা।

Write one cause of behavioural problem.

(e) "অভিজ্ঞতা আৰু প্ৰশিক্ষণৰ যোগেদি কৰা আচৰণৰ সংশোধন কাৰ্যই হ'ল শিকন।" উক্তিটো কোনে কৈছিল?

"Learning is the modification of behaviour through experience and training." Who said this statement?

(f) শিকনৰ এটা প্ৰধান নীতি উল্লেখ কৰা।

Mention one major law of learning.

(g) মনোযোগৰ এটা বৈশিষ্ট্য লিখা।

Write one characteristic of attention.

(h) বুদ্ধি আৰ্জিত নে জন্মগত?

Is intelligence acquired or inborn?

2. তলত দিয়াবোৰৰ ওপৰত চমু টোকা লিখা : 3×4=12

Write short notes on the following :

(a) মনোবিজ্ঞানৰ প্ৰকৃতি

Nature of psychology

(b) বিকাশৰ নীতি

Principles of development

(c) অভিপ্ৰেৰণা আৰু শিকনৰ মাজৰ সম্বন্ধ

Relationship between motivation and learning

(d) সামাজিক বুদ্ধিমত্তাৰ বৈশিষ্ট্য

Characteristic of social intelligence

3. আচৰণবাদ আৰু সংগঠনবাদৰ শিক্ষা মনোবিজ্ঞানলৈ অৱদান সম্পৰ্কে লিখা। 5+5=10

Write the contribution of behaviourism and structuralism towards education.

অথবা / Or

শিক্ষা মনোবিজ্ঞানৰ অৰ্থ কি? শিক্ষা মনোবিজ্ঞানৰ পৰিসৰ বৰ্ণনা কৰা। 3+7=10

What is educational psychology? Describe the scope of educational psychology.

4. বিকাশৰ বিভিন্ন দিশসমূহ বৰ্ণনা কৰা। 10

Describe the different dimensions of development.

5. শিকনৰ অন্তৰ্দৰ্শন পদ্ধতি কি? এই পদ্ধতিৰ শৈক্ষিক গুৰুত্ব বৰ্ণনা কৰা। 5+5=10

What is insightful method of learning? Describe the educational significance of this method.

6. ব্যক্তিগত পাৰ্থক্য বুলিলে কি বুজা? ব্যক্তিগত পাৰ্থক্যৰ শৈক্ষিক গুৰুত্ব ব্যাখ্যা কৰা। 3+7=10

What is meant by individual differences? Explain the educational implications of individual differences.

অথবা / Or

ব্যক্তিত্ব কি? ব্যক্তিত্বৰ প্ৰকৃতি ব্যাখ্যা কৰা। 3+7=10

What is personality? Explain the nature of personality.

(২০২৩ বৰ্ষৰ শিক্ষাৰ্থীৰ বাবে অতিৰিক্ত ২০ নম্বৰ)

(Additional 20 marks for 2023 batch)

7. তলৰ প্ৰশ্নবোৰৰ উত্তৰ দিয়া : 5×4=20

Answer the following questions :

(a) অন্তঃনিৰীক্ষণ পদ্ধতি সম্পৰ্কে চমুকৈ লিখা।

Write briefly about introspection method.

(b) শিকনৰ প্ৰকৃতি লিখা।

Write the nature of learning.

(c) শিশুসকলৰ আচৰণজনিত সমস্যা হিচাপে খঙৰ বিষয়ে ব্যাখ্যা কৰা।

Explain anger as a behavioural problem of children.

(d) মনোযোগৰ বৈশিষ্ট্য বৰ্ণনা কৰা।

Describe the characteristics of attention.

★★★

Total No. of Printed Pages—8

1 SEM FYUGP GECPSC1

2025

(November)

POLITICAL SCIENCE

(Generic Elective Course)

Paper : GECPSC1

(Human Rights)

Full Marks : 60 (80 for 2023 Batch)

Time : 2 hours (3 hours for 2023 Batch)

The figures in the margin indicate full marks for the questions

1. তলত দিয়াবোৰৰ শুদ্ধ উত্তৰটো বাছি উলিওৱা : 1×6=6

Choose the correct answer of the following :

(a) 'তৃতীয় প্ৰজন্মৰ মানৱ অধিকাৰ' পদটো কি সূচায় ?

The term 'Third Generation Human Rights' generally refers to

(i) নাগৰিক আৰু ৰাজনৈতিক অধিকাৰ

civil and political rights

(ii) অৰ্থনৈতিক আৰু সামাজিক অধিকাৰ

economic and social rights

(iii) সামূহিক অধিকাৰ যেনে উন্নয়ন আৰু পৰিবেশৰ অধিকাৰ

collective rights like the right to development and environment

(iv) ব্যক্তিগত স্বাধীনতাৰ অধিকাৰ

the right to individual liberty

(b) মানৱ অধিকাৰ পৰিষদ ৰাষ্ট্ৰসংঘৰ কোন অংগৰ অধীনস্থ ?

The Human Rights Council is a subsidiary body of which UN organ?

(i) নিৰাপত্তা পৰিষদ

Security Council

(ii) সাধাৰণ সভা

General Assembly

(iii) অৰ্থনৈতিক আৰু সামাজিক পৰিষদ

Economic and Social Council

(iv) সচিবালয়

Secretariat

(c) ৰাষ্ট্ৰসংঘৰ মানৱ অধিকাৰ উচ্চায়ুক্তৰ মুখ্য কাৰ্যালয় ক'ত অৱস্থিত ?

The United Nations High Commissioner for Human Rights (UNHCHR) is headquartered in

(i) নিউয়ৰ্ক

New York

(ii) জেনেভা

Geneva

(iii) পেৰিচ

Paris

(iv) ভিয়েনা

Vienna

(d) The Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women (CEDAW) কেতিয়া গ্ৰহণ কৰা হৈছিল ?

The Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women (CEDAW) was adopted in

(i) ১৯৭৯ চনত/1979

(ii) ১৯৮৪ চনত/1984

(iii) ১৯৯৩ চনত/1993

(iv) ১৯৯৫ চনত/1995

(e) ভাৰতীয় সংবিধানৰ কোনটো অনুচ্ছেদত শোষণৰ বিৰুদ্ধে অধিকাৰৰ নিশ্চয়তা দিয়া হৈছে?

Which Article of the Indian Constitution guarantees the Right against Exploitation?

(i) অনুচ্ছেদ ১৭
Article 17

(ii) অনুচ্ছেদ ১৯
Article 19

(iii) অনুচ্ছেদ ২৩
Article 23

(iv) অনুচ্ছেদ ২৭
Article 27

(f) সাংবিধানিক প্ৰতিকাৰৰ বা নিৰাময়ৰ অধিকাৰ ভাৰতীয় সংবিধানৰ কোনটো অনুচ্ছেদৰ অধীনত সুৰক্ষিত?

The Right to Constitutional Remedies is protected under which Article of the Indian Constitution?

(i) অনুচ্ছেদ ১৩
Article 13

(ii) অনুচ্ছেদ ৩১
Article 31

(iii) অনুচ্ছেদ ৩২
Article 32

(iv) অনুচ্ছেদ ৩৪
Article 34

2. তলত দিয়াবোৰৰ ওপৰত চমু টোকা লিখা (প্ৰতিটো **১৫০ শব্দৰ** ভিতৰত) : 3×3=9

Write short notes on the following (**within 150 words** each) :

(a) মানৱ অধিকাৰৰ দ্বিতীয় প্ৰজন্ম
Second Generation Human Rights

(b) ভাৰতবৰ্ষত ধৰ্মীয় স্বাধীনতাৰ অধিকাৰ
Right to Freedom of Religion in India

(c) দলিত আন্দোলন
Dalit Movements

3. মানৱ অধিকাৰৰ সাংস্কৃতিক আপেক্ষিকতাবাদ দৃষ্টিভংগীটো আলোচনা কৰা। 9

Discuss the cultural relativism approach to Human Rights.

নাইবা / Or

মানৱ অধিকাৰৰ তিনিটা প্ৰজন্ম ব্যাখ্যা কৰা।

Explain the three generations of Human Rights.

4. 'মানৱ অধিকাৰৰ সাৰ্বজনীন ঘোষণাপত্ৰ, ১৯৪৮'ৰ ব্যৱস্থাসমূহ লিখা। 9

Write the provisions of the 'Universal Declaration of Human Rights, 1948'.

নাইবা / Or

মহিলাৰ বিৰুদ্ধে সকলো ধৰণৰ বৈষম্য নিৱাৰণী চুক্তিপত্ৰ (CEDAW)ৰ ব্যৱস্থাসমূহ উল্লেখ কৰা।

Mention the provisions of the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women.

5. ভাৰতীয় সংবিধানত উল্লেখ থকা মানৱ অধিকাৰসমূহ উল্লেখ কৰা। 9

Mention the Human Rights incorporated in the Constitution of India.

নাইবা / Or

ৰাষ্ট্ৰীয় মানৱ অধিকাৰ আয়োগৰ গঠন, ক্ষমতা আৰু কাৰ্যাৱলী আলোচনা কৰা।

Discuss the composition, powers and functions of the National Human Rights Commission.

6. নাৰী আন্দোলনসমূহে ভাৰতবৰ্ষত নাৰীৰ অধিকাৰ সাব্যস্ত কৰাত কিমানদূৰ সফল হৈছে? 9

How far are the women movements in India successful in ensuring rights for women?

নাইবা / Or

মানৱ অধিকাৰ সুৰক্ষাৰ বাবে সংঘটিত হোৱা দুটা পৰিবেশ আন্দোলনৰ বিষয়ে ব্যাখ্যা কৰা।

Discuss two environmental movements for safeguarding Human Rights.

7. কৰ্মস্থলীত মহিলাৰ যৌন নিৰ্যাতন ৰোধ কৰিবলৈ ভাৰতবৰ্ষত গ্ৰহণ কৰা ব্যৱস্থাৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা। 9

Discuss the provisions of prevention of sexual harassment of women in workplace in India.

নাইবা / Or

গাৰ্হস্থ্য হিংসা নিৱাৰণী আইন, ২০০৫ৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ উল্লেখ কৰা।

Mention the features of the Prevention of Domestic Violence Act, 2005.

(২০২৩ বৰ্ষৰ পৰীক্ষাৰ্থীৰ বাবে অতিৰিক্ত ২০ নম্বৰ)

(Additional 20 marks for 2023 batch)

তলত দিয়া প্ৰশ্নবোৰৰ যি কোনো **দুটাৰ** উত্তৰ কৰা : 10×2=20

Answer any *two* of the following questions :

8. মানৱ অধিকাৰ অধ্যয়নৰ সাৰ্বজনীন দৃষ্টিভংগীটো ব্যাখ্যা কৰা। 10

Explain the universalist approach to the study of Human Rights.

9. মানৱ অধিকাৰ সুৰক্ষাত দলিত আন্দোলনৰ ভূমিকা আলোচনা কৰা। 10

Discuss the role of Dalit Movements in safeguarding Human Rights.

10. আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় অসামৰিক (নাগৰিক) আৰু ৰাজনৈতিক অধিকাৰৰ চুক্তিপত্ৰ (ICCPR)ৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ আলোচনা কৰা। 10

Discuss the features of the International Covenant on Civil and Political Rights.

★★★